Die Regierung
des Kantons Graubünden

La Regenza
dal chantun Grischun

Il Governo
del Cantone dei Grigioni

Sesida dals	Communitgà ils	Protocol nr.
22 da zercladur 2021	28 da zercladur 2021	617/2021

Dumonda Tomaschett

concernent ina lingua facila e senza barrieras sin la pagina d'internet dal chantun Grischun sco er en tut las autras furmas medialas

Resposta da la Regenza

La promoziun da la participaziun politica da las votantas e dals votants è ina part integrala da l'agenda permanenta da tut las instituziuns publicas, las partidas ed ils comités. Impurtant per pratitgar ils dretgs politics è che las infurmaziuns necessarias sajan chapaivlas ed accessiblas. En quest connex è ina lingua uschè simpla sco pussaivel in factur central. Tuttina datti differentas noziuns. I sto vegnir differenzià tranter l'uschenumnada "lingua simpla" e la "lingua facila". Frasas curtas cun pleds pli simpels e cun ina lunghezza survesaivla dals texts èn pretensiuns a la "lingua simpla". La furma la pli ferma da la simplificaziun linguistica vegn applitgada en la "lingua facila". Ella consista per exempel da frasas curtas cun pleds d'in vocabulari da basa, ina frasa per lingia, ina gronda scrittira ed ina gronda distanza tranter las lingias. Ella sa drizza oravant tut a persunas cun disturbis cognitivs, ma er a talas, per las qualas la "lingua simpla" è memia difficila. Da l'enclegentaivladad da la lingua sto vegnir differenzià l'"access senza barrieras" a las infurmaziuns disponiblas en l'internet. Per ch'in access senza barrieras saja pussaivel, ston las paginas d'internet vegnir configuradas tecnicamain uschia resp. avair in design correspundent, per ch'ellas possian vegnir duvradas uschè bain sco pussaivel da tut las persunas independentamain da lur restricziuns (p.ex. ina scrittira engrondibla, text structurà bain che po vegnir prelegì cun la software correspundenta).

Tar la dumonda 1: La Regenza e l'administraziun chantunala sa stentan da communitgar temas e fatgs che han savens er cuntegns cumplexs en ina moda uschè enclegentaivla sco pussaivel per tut las burgaisas e tut ils burgais, quai che n'è natiralmain betg adina simpel e facil. Per las explicaziuns dal Cussegl grond davart las votaziuns chantunalas dal pievel (l'uschenumnà carnet da votar) ha la Cumissiun da redacziun dal Cussegl grond relaschà ultimamain directivas. Quellas duain garantir ch'ils temas da votaziun vegnian explitgads en ina lingua chapaivla per

tut las votantas e tut ils votants e preschentads en ina moda graficamain bain ordinada. Da remartgar è er la DC tar il material da votar da las votaziuns chantunalas che vegn producida dapi onns ensemen cun la Biblioteca svizra per umans tschorvs, per umans impedids da la vesida e per persunas che han difficultads da leger. Sin quella vegnan prelegids ils texts dal carnet da votar chantunal en tut las trais linguas chantunalas.
Sin la pagina d'internet da l'Uffizi dal servetsch social dal Grischun stattan a disposiziun singulas infurmaziuns en ina "lingua facila" (Infurmaziuns en ina lingua facila [gr.ch]). I vegn a sa mussar, sch'i dat ina dumonda per ulteriuras infurmaziuns en ina "lingua facila" e sche la purschida vegn amplifitgada.

Tar la dumonda 2: Da duvrar ina lingua uschè simpla sco pussaivel, enclegentaivla e confurma a las adressatas ed als adressats e da garantir in access senza barrieras a las paginas d'internet dal chantun èn incumbensas permanentas. La promoziun da l'independenza e da l'autodeterminaziun da persunas cun impediments tutga tar las finamiras impurtantas da la Regenza. Uschia ha ella gia empermess en las respostas a l'incumbensa Holzinger-Loretz (concernent il maletg directiv "Viver cun impediments") ed a la dumonda Ruckstuhl (concernent la concessiun da dretgs politics a persunas sut curatella cumplessiva) in'emprima inventarisaziun a maun da las finamiras da la Convenziun da l'ONU davart ils dretgs dals umans cun impediments (CRPD-ONU) ed in'examinaziun per facilitar da pratitgar ils detgs politics, en spezial il dretg da votar e d'eleger, a persunas cun impediments. Ina rolla impurtanta vegn er a giugar en quest connex l'introducziun dal e-voting.

Tar la dumonda 3: Tar l'access senza barrieras a sias paginas d'internet observa il chantun ils standards dal "World Wide Web Consortium" (W3C), en spezial las "Web Content Accessibility Guidelines 2.0" (directivas d'access WCAG), LEVEL AA. Il punct debel èn per il mument anc las datotecas PDF ed ils videos. Ina cussegliaziun specifica ed in sustegn er per l'administraziun chantunala porscha l'Uffizi federal per l'egualitad da persunas cun impediments. La Pro Infirmis ha in "biro per ina lingua simpla".

GRISCHUN * GRIGIONE * GRAUBÜNDEN *

En num da la Regenza

Il president:	Il chancelier:
Dr. Mario Cavigelli	Daniel Spadin